

NGUYEN MINH CHAU
Újhold¹

Már csak egy kevéske maradt a lámpabélből, amikor hirtelen fellobbant a láng az olajjal töltött tejkonzerves dobozból eszkábált lámpában. A dzsungel mélyéből behallatszott a patak csobogása. Egy eltévedt madár szenvedélyesen hívta a párját.

Későre járt, de a gépkocsivezetők – talán egy tucattal – még nem aludtak, ki hanyatt fekvé, ki félig ülve pihent a „kőolaj csoport” rozoga kunyhójában. A takarásra szolgáló karton mögül füstöt eregetett az olajlámpa, gyenge fénye megvilágította a bombatölcsérekkel tarkított, teherautók mély guminyomaival szántott útszakaszt.

Zuhog az eső, a tehergépkocsi-vezetők szakaszából majdnem mindenki visszajött. A szokásosnál zajosabb a nádkunyhó, az itt-ott felharsanó nevetés megzavarja az éjszakai erdő nyugalalmát.

Ritkaság az ilyen vidám és felszabadult éjszaka a háborús dzsungelben: a sofőrök, akik hosszú ideje járnak a végtelen utakat, most egybegyűltek. Több hétig éberem ültek a kormány mögött, azt hinné az ember, hogy lefekvés után rögtön lehunyják a szemüket, de egyikük sem álmos.

– Befejezted? Mert ha igen, akkor elmondom én is a történetemet!

A mesélő éppen mondandójának végéhez ér, amikor a következő máris lelkes hangon kezd bele saját történetébe. Mindegyikük feje zsongott az élményektől, mindegyikük azonnal mesélni akart.

– Most hadd meséljek én! – szólalt meg egyikük. – Ez év márciusának elején a teherszállítmányom a K-3-as raktárból indult. A segédsofőröm vitte el az autónkat áruért, mert nekem részt kellett vennem a zászlóalj által szervezett találkozón, amire a régebbi, tapasztalt gépkocsivezetőket hívták meg. Úgy volt, hogy a találkozó után megvárom az autót, és én viszem tovább az árut.

Segédem virgonc, lelkes és kicsapongó természetű újonc, bár eredendően dolgos fiú.

Amit most mesélek nektek, még akkor történt, amikor a nyugati úton is kellett fuvaroznom. Éppen esős évszak volt, az ellenség gépei sűrűn bombázták a nyugati utat, a hidakat és a víz alatti szakaszokat, leginkább

a Kékköves hidat, ahol a közlekedést biztosító önkénteseknek szinte nap mint nap küzdeniük kellett az ellenséggel, hogy megvédjék a határhoz vezető sávot. Sötétedéskor szemerkélt az eső. Miután befejeztem munkámat a zászlóaljnál, kimentem a Vang-falu melletti emelkedőre, hogy megvárjam a teherautómat.

Hónom alatt egy nejlonba csomagolt, ejtőernyőből készült függőágy lapult, hasam előtt elemlámpa lógott, nyugodtan, kényelmesen rágyújtottam. Mint gépkocsivezető egész évben – a száraz évszaktól az esős évszakig – a vezetőfülkéhez vagyok láncolva, ritkán voltak ilyen ráérős pillanataim. Hátammal megtámasztottam egy útszéli fát, keresztbe tettem lábamat, ábrándozva szívtam cigarettámat, és bámultam az újholdat. De nem sokáig, mert nyugtalanítani kezdett, hogy a többi autó úgy száguldott el melletttem, mintha kergetették volna őket, az én autóm a segédemmel viszont nem volt sehol. Ahogy múlt az idő, egyre türelmetlenebb lettem. Hiába figyeltem, nem hallottam „GAZ” teherautóm ismerős motorhangját. Haragra gerjedtem. Ilyen háborús időkben elég, ha egy félkeréknyi előnye van az embernek, már sokkal könnyebb dolga van a komponál, a víz alatti szakaszoknál. Rádásul úgy terveztem, korábban indulok, s az áru átadása után visszatérek, hogy a kocsimat a *sangle*² erdőben rejtsem el. Ott az autó biztonságos helyen lesz, és közel van a nővérem egységéhez. Engedélyt kértem feletteseimtől, hogy a fuvar után meglátogathassam nővéremet, aki panaszkodott levelében: „Lam, már több mint három éve nem láttalak!” (De ez csak a mi személyes ügyünk.)

Éppen arra gondoltam, hogy vagy nem sikerült az áruátvétel, vagy történt valami útközben, mikor megláttam közeledő teherautónkat. Segédem már az emelkedő elején hangosan dudált, mint egy oltásra igyekvő tűzoltóautó. Rákiabáltam, de nem érdekelte, némán átnyújtotta a szállítólevelet, berakott a fülkébe egy csomagot (mogyoróval ízesített rizs) és egy cukros vízzel töltött kulacsot. „Szerencsés utat!” Ravaszul intett a szemével, tenyerével erősen vállamra csapott, leugrott a kocsiról. A szakaszparancsnokunk beosztása szerint egyedül kellett vinnem tovább az árut, a segédem más feladatot kapott, ám néhány lépés után visszafordult, kezével a kocsijára ütött:

– Hé, Lam, észrevettem, a szállítólevélhez képest egy gumival kevesebbet adtak, már aláírtam a raktárossal, nézd meg a szállítón!

– Rendben van – válaszoltam elégedetten.

– És még van valami, ami nem szerepel a szállítón...

– Na mi az?

– Hátul van, és arra kért, hogy vigyük el a Kékköves hídig.

Csodálkozva-bosszankodva kérdeztem:

1 Ez a történet a vietnami háborúban legendává vált Ho Si Minh-ösvényről szól.

2 *Sang le* (sangle): Közép-Vietnamban honos, harminc-negyven méter magas, fehér kérgű, lila virágú fa (francia megnevezése: *lan-gerstrémie tomenteuse*)

– Miért vagy ilyen fegyelmezetlen, nem lett volna szabad!

– Van okom rá, megmagyarázom.

Bár minden érve elfogadható volt, mégis haragudtam rá. Gondoltam, biztosan egy lány ül hátul a kocsiban. A szokásos: egy kitaróan és kihívóan kéregető lány, fehér napsapkával a fején, cigarettázó segédem mosolyogva kérdezetgi, cigarettája izzik a szájában, föl-le liftezik a parázs, miközben formálja a szavakat. És most nekem kell továbbvinnem. Most már világos, miért késett: a legyeskedés miatt.

Már elment a segédem, mikor én még mindig elmélázva egy helyben toporogtam. Még mennyi veszélyes útszakaszt kell megtennem, és az autóban van egy hívatlan vendég...

Azért mégsem dobhatom ki, hogy gyalogoljon!

– Na jó, menjünk! – határozta. Mielőtt beindítottam volna a motort, megfordultam. Az elvászto rács mögötti sötétségből erős szag áradt a vezetőfülkébe. A gumi jellegzetes, csipős illata. Vajon az utasom a kocsik melyik szegletében húzta meg magát?

– Ki van ott? – kérdeztem barátságosan hangon.

Nem jött válasz, csak egy óljában forgolódo tyúk mocorgásának hangjait véltem felfedezni.

Bizonyára tisztán hallotta beszélgetésünket, és bizonyára attól félt, hogy letessékelem az autóról... De ki lehet az?

– Ki ül ott hátul? – kérdeztem ismét, de már nem annyira élesen, lejjebb eresztve hangom.

– Én vagyok... szeretném megkérni az elvtársat, hogy vigyen el a Kékköves hídhöz...

Jól sejtettem: egy női hang, egy lány hangja, nagyon tiszta, magabiztos hang.

– Férfi vagy nő maga? – kérdeztem csökönyösen.

– Férfi!

– Na, most már elég, hölgyem! Le kellett volna szálítanom magát. Ez katonai jármű. És milyen ügyben menne a Kékköves hídhöz?

– Közlekedési önkéntes vagyok, az előbb a kollégája megnézte az irataimat. Van egy kis elintéznivalóm az egységénél.

Lazábban, szinte vicces hangon kérdeztem:

– Mi dolga lehet magának ott? Netán a férjét, vagy a szerelmét kell meglátogatnia?

– Igen, a szerelmemet látogatom! – csattant a válasz.

Sietve elindítottam a motort, kissé meglepett az egyenes válasz.

Hangjából ítélve őszinte volt. Lehet, hogy igazat beszél...

– Gyerekek, egy kicsit várjatok! – szakította meg történetét a sötétben heverő sofőr.

A többiek türelmetlenül sürgették, hogy meséljen tovább, kíváncsiak voltak a lányra.

A dzsungel mélyéről hallatszott a patak csobogása, a madárpár egymást hívogató csiripelése.

A történetet mesélő katona felült, a füsttől hunyorított szemmel a konzervesdobozhoz hajolt, és kioltotta a kékesen pislákoló lángot. A kunyhóban hirtelen vaksötét lett, a sötétséghez némaság is párosult, amit az éjszakai erdő hangjai furcsán színeztek.

És a történet folytatódott.

– Ne legyetek türelmetlenek a lány miatt... hagyjuk őt ülni az egymásra pakolt gumik között.

Most elmondok egy másik, rövid történetet, az én saját történetemet:

Nővérem egy közlekedési egységénél dolgozik a Kékköves hídnál. Négy-öt évvel ezelőtt, ha valaki járt már közületek a nyugati oldalon, akkor biztosan látta, hogy a Kékköves híd építésén milyen sokan és milyen lelkesen dolgoztak. Tính, a nővérem már az építkezés elején ott volt: a kőfejtő csoportban. A kőfejtő lányok sokan voltak, több százan lehettek. A nővérem brigádjában volt egy Nguyet nevű lány. Igen, igen, Nguyet, mint Hold.

Szép név, ugye?

Egy diáklány, aki otthagya az iskoláját, hogy csatlakozzon a nyugati utat építő csoporthoz...

Nguyet nagyon rendes és szorgalmas lány volt, a nővérem szinte húgaként bánt vele, annyira megszerette. Minden levelében írt a lányról. Az egyikben azt írta: „Öcsém, nagyon szeretnék összehozni benneteket. Úgy gondolom, keresve sem találnál ilyen kivételes lányt, mint Nguyet.” A következő levelében már sürgetett, hogy menjek el megnézni a „kiszemeltet”: „Beszéltem vele a szándékomról. Vér szökött az arcába, csak ült magában, csendesen. Mikor rólad meséltem, arról, hogyan szöktél meg otthonról és álltál be katonának, nagyon figyelmesen hallgatott. Hát gyere minél hamarabb, mert Nguyet is szeretne találkozni veled... Csak egyszer kell találkoznotok, máris egymásra találtok!”

Akkoriban a nyugati úton többször is jártam, kerestem őket, de nem volt szerencsém, mindig elkerültük egymást.

Nővérem kérésének megfelelően mindig érdeklődtem leveleimben Nguyet felől, és céloztam rá, hogy én is nagyon várom a mielőbbi találkozást. És abban is biztos voltam, hogy Nguyet is olvassa nővéremnek írt leveleimet, így megismerhette szándékaimat.

Ti is tudjátok, hogy a távoli hegyekben egy várva várt levél: szinte mindenkié volt...

Néhány év múlva nővéremet Hanoiba küldték tanulni. Majd elkezdődött az amerikai háború: leszereltem, majd újra bevonultam katonának.

A nyugati és a középső zóna útjait kegyetlenül bombázták, azokban a zavaros időkben nemhogy nősülésre

nem gondoltam, még Nguyetről és Tinh nővérem leveleiről is megfeledeztem...

Nővérem közel két évi tanulás után visszatért a nyugati úthoz. A régi helyről újra írt, és arról mesélt, hogy az ellenség gépei hogyan bombázták a Kékköves hidat, hogy a hidat védő egységek milyen elszántan védekeztek. A háborús hírek közé ékelődött néhány mondat, egy rendkívüli hír, ami megdöbentett: nővérem határozottan állította, hogy Nguyet még mindig nem felejtett el, még mindig engem vár. Az évek során többen próbáltak udvarolni neki, de ő azzal hártotta el magát a legyeskedő férfiakat, hogy hűséget ígért valakinek... A testvérem szerint Nguyet még mindig ott, a víz alatti útszakaszon dolgozott, ahol éjjel-nappal bombázták az amerikai gépek. Mostanában igazi nő lett belőle, még csinosabb, érettebb. Rendes és bátor lány. Bevallom, elérzékenyülve olvastam a levelet, boldognak éreztem magam. Milyen különös is az élet, annyi év után, a borzasztó körülmények ellenére, a bombázások között, hogyan tudja egy lány megőrizni érzelmeit, velem kapcsolatban, velem, akivel nem is találkozott, és aki nem ígért hűséget neki?

Az idő szorítása, a háború pokla sem képes eloltani azt a kis kékesen fénylő lángot, amely szívét melengeti?

Az általa kapott boldogságot túl nagy tehernek tartottam, szinte hálátlannak éreztem magam.

Találkoznom kell Nguyettel. Elhatároztam, hogy írok nővéremnek, megírom, hogy feltétlenül felkeresem őket. Azon a napon, amikor az autógumikat a frontvonalon lévő raktárba szállítom, amikor visszatérek a sangle-erdőbe rejtett kocsimért, amikor terveim szerint meglátogatom nővéremet, és Tinh elkísér Nguyet brigádjához... Az egész napot velük töltöm, a víz alatti útszakaszt védő-karbantartó brigád vendége leszek.

A „GAZ” tehergépkocsi falta a kilométereket. Az éjszakai erdő néptelen és csendes volt.

Könnyedén tartottam a kormányt, szinte pihentetem rajta a kezemet, előre néztem, és arra a pillanatra gondoltam, hogyan fogok megérkezni a lánybrigádhoz. Biztos voltam benne, hogy találkozásunkkor Nguyet

keveset fog beszélni, bezzeg a többi lány annál inkább hangoskodik majd...

Semmi vész, mindegyikőjükkel jóban leszek, végül is ők a sofőrök barátai, egytől-egyig bátor, vendégszerető emberek. Vagy tíz kilométernyi autózás után találkozunk egy lánctalpas ágyúvontató kocsisokkal. Félre kellett állnom. A kényszerű pihenőt kihasználva kiszálltam, és elemlámpám fényénél ellenőriztem a kocsi alatti égőket.

Az egyik égő kicsavarásával bajlódtam éppen, mikor a kocsim belsejéből megszólalt az ismerős női hang:

– Milyen égővel van szerelve, „almá”-val vagy „uborká”-val?

– Ki az?

– Én vagyok.

Ja, a hívatlan utasom. A lámpa tompított fényében, közvetlenül a kocsi előtt két fehér sarkot láttam, tiszta gumipapucsba bújtatott sarkokat, feljebb a fekete selyemnadrág szára a viselője bokájáig ért.

„Valószínűleg nem melós lány” – gondoltam magamban.

Lehet, hogy tényleg a férjét vagy a szerelmét megy meglátogatni?” Kimásztam a kocsi alól.

– Jó estét! Máskor, ha megáll a kocsi, ne szálljon ki!

– De bent olyan erős a gumiíz, kérem, hadd maradjak kint egy kicsit...

A mellettünk elhaladó lánctalpas cikázó fényében rácsodálkoztam a lány szépségére. Egyszerű, finom vonásai illettek hangjához, vékony, légies alakja teljesen más volt, mint amit vártam: az útkarbantartó lányok általában alacsonyok, erősebb testalkatúak. Kék színű, szűkre szabott inget viselt, ami követte vékony csípője vonalát, hosszú, egyenes haja is illett alkatahoz. Egyik kezén fehér napkalap lógott, másikban könnyű kosaracsát tartott.

– Maga ott dolgozik a Kékköves hídnál, vagy csak valakit látogatni megy?

– Ott dolgozom, a víz alatti szakasznál.

– Még nem tudom a nevét.

– Nguyet a nevem!

– Ja, értem!

Úgy tettem, mintha semmi különösset nem hallottam volna, még egyszer alaposan szemügyre vettem a

Lai Long: Portré

lányt. Kinyitottam a fülke ajtaját, és barátságosan így szóltam hozzá:

– Hátul nagyon erős a gumiszag, tessék felszállni... van itt még hely...

Az ötvenhét milliméteres ágyúkat vontató hernyótalpas jármű eldübörgött mellettünk, szinte beleremegett a föld. Éreztem, ahogyan mellkasomban zakatol a szívem is.

A lány az ajtó melletti ülésre ült, lábait egymáshoz szorította, ölében fonott kis kosarát szorongatta. Így a szűk vezetőfülkében kellő távolságra ültünk egymástól. Bevallom, mióta sofőr vagyok, még nem hívtam meg lányt utasnak. Ez egy rendkívüli eset volt.

Felkapcsoltam a kis kabinlámpát. A lány kíváncsian, kissé bátortalanul szemlélte fülkényi birodalmamat. Óvatosan „nyomozni” kezdtem:

– A brigádban, ahol dolgozik, sok Nguyet nevű van, ugye?

– Honnan tudja? Nálunk a brigádban három Nguyet van, de az egyik nemrég elesett... így mostanra ketten maradtunk.

– Mikor esett el Nguyet? – sietve kérdeztem, mintha a hangom másé lett volna.

– Három vagy négy hónappal ezelőtt, a Kékköves híd bombázásakor. Bátran harcolt, pedig csendes, szelíd természetű lány volt. Nagyon sajnáltuk szegényt.

– Férjnél volt?

– Nem. Úgy tudom, hogy csak szerelme volt.

Erősen megszorítottam a kormányt. A kocsni alatt mintha megmozdult volna a föld. Lassítottam, és újabb kérdést tettem fel:

– És a másik Nguyet?

– Neki már négy gyermeke van. Vicesen „Nguyet anyó”-nak szoktuk nevezni. De miért érdekliz magát?

Zavartan kifújtam az izgalomban visszatartott levegőt, és dűnnyögtem valami értelmetlen választ. Nem tudtam eldönteni, megkérdezzem-e tőle: ismeri Tinh nővéremet? Csak egy kérdés, és minden kiderülne, de nem akartam, pontosabban nem mertem megkérdezni...

Magamat sem akartam felfedni. De az alapvető kérdés nem hagyott nyugodni: vajon a két lány közül – az egyik ott

ült mellettem, a másik hősi halott – ki az, aki a szívében hordta az irántam érzett szerelmet, több éven keresztül, és én eddig nem tudtam viszonzni? Ez az érzés, mint egy izzó drót, úgy szorította a fejemben kavargó gondolatokat.

Ha Nguyet, akit keresek, tényleg elesett, akkor soha nem tudom megbocsátani magamnak...

Egy hosszú lejtőn haladt lefelé az autó, az erdőrészek, a köves lankák, a bombatölcsérekkel tarkított nádas

területek mintha rázúdultak volna a szélvédőre. Baljós sejtelmem lett, hirtelen a fékpedálra léptem, lelassult az autó.

Egy világítórakéta fénye robbant a fejünk felett, a szélvédőn keresztül a vibráló fény lidércként töltötte be a vezetőfülkét.

– Nincs zaj, nincs repülőgép, de honnan van a világítórakéta? – kérdeztem.

Nguyet karját az ajtóhoz támasztotta, majd kinézett az útra. Néhány másodperc múlva felém fordult:

– Ez nem világítórakéta fénye. Csak a hold ragyog.

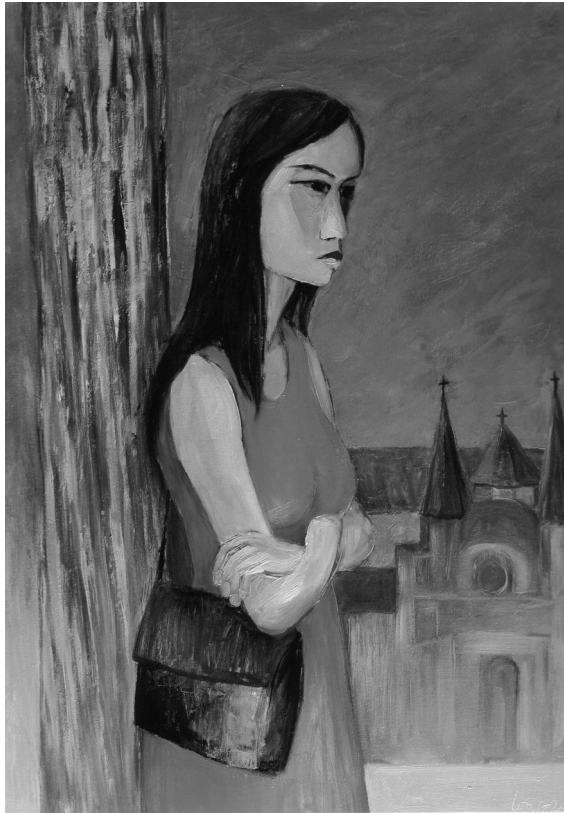
Tényleg a hold volt. Hónap elején jártunk, kora este óta a hold fényében haladtunk, és én nem vettem észre.

A lány nyugodtan figyelte az erdőt. Rágyújtottam egy cigarettára, felgyorsítottam az

autót. Bosszankodva szegyenkeztem. Régi motoros vagyok a szakmában, rengeteg veszélyes úton jártam, sokszor bombák hullottak rám, golyók süvítettek mellett... nem vagyok egy gyáva alak, de azon az éjjelen mi történhetett velem? Hogyan téveszthettem össze a holdfényt a világítórakéták fényével?

A ködös szélvédőn át a sápadt hold megbújta a felhők mögött, fénye minden kanyarban vibrált, mikor lebukott a sötét erdőbe. Későre járt, a nyugati-déli szél tömörítette a felhőket, hogy később teljesen elsöpörje őket az égboltról. A kocsimat álcázó faágakon a szél süvítve muzsikált. A fejünk fölötti égbolt tiszta és magas volt, az anyagtalan mélységből felhangzott az ismerős madárdal. A sötétség és a fehér ködfelhők váltogatták egymást, mintha a természet titkos jelekkel igazolná létét.

Az eddig minket kísérő folyó hirtelen eltűnt, csak egy ködtenger lebegett a helyén, amin keresztül kikandikált néhány kőhegy csúcsa, szinte átszúrták a tejfehér pára-

Lai Long: Várakozó

tengert. Ezen a lebegő ködpárnán haladt az autónk. A lesóványodott hold úgy lógott és fénylett az égbolton, mint egy otffejejtett ezüstpénz. A lány melletti ablak szintet világított a holdfénytől.

Hirtelen belémhasított egy felismerés, egy érzés, biztosnak tűnő reménysugár csontosodott meg bennem: a mellettem ülő lány az a Nguyet volt, akiről Tinh nővérem írt leveleiben... Lopva ránéztem, haja egyenesszálú, tömör, fénylett a holdfényben. Kellemes szantálillat áradt belőle.

Hirtelen megfordult, és csendesesen kérdezett valamit. Nem hallottam jól, mert figyelmem megzavarta az arcába ragyogó holdfény, olyan üde, olyan szép volt, mint egy varázslatos álom.

Nem mertem sokáig nézni, az út egyre göröngyösebbé vált, a vezetésre kellett koncentrálnom. Az előttünk lévő erdei út is szinte fűrdött a világító hold fényében.

– Igaz, hogy úgy van?

– ... mit kérdezett?

– Azt, hogy a sofőrök, mivel mindenfelé járnak... rengeteg ismerősük van...?

Értettem a kérdésben rejlő rafináltságot, biztos, hogy a kétértelmű érdeklődéssel engem tesz próbára...

– Egy gépkocsivezető élete olyan, mint egy kócsagé. Ma itt vagyunk, holnap ott, az erdők, a patakok a kísérlőnk, nap mint nap az utakkal, a Holddal barátkozunk...

Nem tudom, hogy akkor mi mozgatta a nyelvem, de valóban ilyen szép irodalmi nyelven válaszoltam.

Éjfél is elmúlt már, a Kékköves hídhöz közeledtünk, mikor eltűnt a hold az égboltról, a mögöttünk tornyosuló erdőség eltakarta a minket kísérő természetes fákllyát. Felkapcsoltam az „uborka”-égs lampát, és Nguyet felé fordultam:

– Legyen szives nagyon figyelni, mert ilyenkor szoktak megjelenni az ellenséges gépek!

Egy cseppet sem tűnt idegesnek, csak ült, és mereven bámulta az utat:

– Ne aggódjon, jól ismerem ezt az útszakaszt!

Megmutatta a víz alatti szakaszhoz vezető mellékutat. Egyre jobban lejtett a kanyargós, sáros út, szinte szlalomoznom kellett a bombatölcsérek között. Szemem a szélvédőre tapasztottam, igyekeztem úgy kormányozni, hogy a kocsikerekei elkerüljék a régi, mély keréknyomokat. Volt olyan szakasz, amikor Nguyetnek ki kellett szállnia, hogy irányítsa az autót. Terepfokozat, több gáz, pörgőerőködő motor, a kerekek, mint egy köszörűkorong, forogtak a tengelyig érő sárban...

A vezetőfülkében felforrósodott a megrekedt levegő. Nguyet rámutatott a rossz útra, és úgy magyarázott, mintha az ő hibája lenne:

– A bombázások után rengeteg követ raktunk le, mégis ilyen az út...

Sapkámat markoláztam izgatottan, letöröltem a verejtéket arcomról, készültem a búcsúzáshoz.

– Hol fog leszállni? Szóljon előtte, hogy megálljak.

Eredetileg a víz alatti szakaszhoz vezető út elágazása előtti örbödéhoz szeretett volna eljutni, de azt mondta, hogy a folyó túlsó partjáig elkísér...

– Ha eddig nem dobott le a kocsiról, most már nem hagyom egyedül a bajban!

Komolyra vált hangon mondtam:

– Találkozunk mi még egymással. Ha az előbb kiszáll, akkor sem gondoltam volna ilyesmit magáról.

– Miért? Oka van rá?

– Csak magára nézek, és tudom.

Előttünk már látszott a víz felszíne.

A Kékköves híd alatti szakasz nem volt hosszú, de a néhány nappal azelőtti esőzés megemelte a vízszintet, ami nehezítette a közlekedést. Hallani lehetett a forró kipufogó sistergését, mikor a víz ráfröccsent. Prüszkölt, erőlködött az autó, majd lefulladt, és megadta magát az öt körülvevő víznek.

Nguyet a lépcsőn állt, az ajtóba kapaszkodott, úgy próbált irányítani, hogy ne tévesszem el az utat jelző oszlopsort. Sietve leugrott a vízbe, kiabált, hogy kapcsoljam ki a lámpát.

– Főnt vannak a repülőgépek?

– Kicsit alaposabban megnézem. Kapcsolja ki a lámpát! A víz felszínén messzire látszik a fény, és elárulhat minket.

A ránk zuhant sötétségben próbáltam előre-hátra járatni az autót, de a kormány alig mozdult. A párás, hideg éjszakában teljesen átáztam. Nguyet átgázolt a másik partra, a csörlőkábel végét egy fához rögzítette. Hosszas próbálkozás után sikerült a kocsit a túlsó parti, göröngyös útszakaszra irányítani. A csörlőkábel visszatekerésével bajlódunk, mikor fölöttünk felbőgték a bombázók. A kőhegy hátsó oldaláról úgy bukkantak fel, mint nem várt nyári villámok. A levegő megtelt a kelepelő gépek zajával. Ledobtam a kábeltkeresztet, és rohantam vissza a kocsihoz. Nguyet azonban visszahúzott, magával rántott egy mély hasadékba. Nyugodt hangon így szólt: „Koordinációs bombázás!”

Mellettünk robbant a föld, majd hirtelen síri csend lett. Később faágak reccsentek, a megsebzett hegyből pergett a kötőrmelék.

Magamhoz tértem, éreztem, hogy két fatörzs közé szorultam. Nguyet a hasadék előtt állt, kettőnknek szűk lett volna az ideiglenes menedék...

Újabb bombázók tűntek fel, újabb bombákkal. Megragadtam Nguyet kezét, húztam be magamhoz, de ellenállt. Ordítva magyarázta:

– Ha maga megsebesül, oda a kocsis is, maradjon bent!

Kiugrottam a védelmet nyújtó lyukból, egy hirtelen mozdulattal belöktem a lányt a hasadékba, és a kocsihoz futottam. Húsz milliméteres lövedékekkel tüzeltek ránk, a becsapódó golyók feltépték a földet, vörös kígyóként tekeregtek a hosszú sorozatok. Az autóm még egyben volt, de már füstölve lángolt. Igyekeztem eloltani a tüzet, majd felugrottam a volán mögé, és beindítottam a motort.

Nguyet az ajtóhoz ugrott:

– Induljon, a víz alatti szakaszt bombázzák!

– Persze hogy indulunk, szálljon fel!!

A közelben robbant egy bomba, a légnyomástól Nguyet lerogyott a földre, felhúztam a kabinba, berántottam az ajtót, és lámpa nélkül száguldani kezdtünk az éjszakába. Görcsösen vezettem, Nguyet irányított, pontosan mondta, hogy merre menjek:

– Balra... előttünk egy bombatölcsér, vigyázz... mindjárt jön egy emelkedő, majd egy éles kanyar...

Olyan sötét útszakaszhoz érkeztünk, hogy Nguyetnek újra ki kellett szállnia keresni az utat.

A sötét éjszakában fehér alakja lebegve mutatta, merre menjünk. Néhány kilométer után megálltam egy meredek, fával borított hegyoldal mellett. Felkapcsoltam a kabinlámpát. Nguyet karja véres volt, kék ingén is átütött sebének vére. Te jó ég, megsebesült!! Mikor a hasadékban voltam, vagy mikor az autóhoz futott? Bevallom, akkor valami önkívületbe ágyazott imádattal szerettem Nguyetet, hogy szinte fáj felidézni...

Ránézett a sebére, és felnevetett. Sápadtak látszott, de így is csinos volt. Teljesen átázott ő is, úgy nézett ki, mint egy esőverte páva. Olajtól bűzlő zsebkendőt vettem elő, átkötöttem sebesült vállát, hogy tompítsam a vérzést. Javasoltam, hogy átviszem az egységéhez, a folyó túlsó oldalára.

Határozottan tiltakozott: „Ez már az én körzetem. Menjen csak, mindjárt megvirrad!”

És nevetve hozzátette: „Ne aggódjon, csak egy kis horzsolás, semmiség az egész, reggelre rendbe fog jönni...”

Az erdei kakasok már kukorékoltak az ébredező erdőben.

Nem hagyhattam ott a teherautót. Elbúcsúztunk egymástól. Kezemben tartottam vérfoltos kezét, és megígérte velem, holnap visszatérek, és meglátogatom.

Felugrottam a kocsihoz, és szinte repültem a front felé, felszabadultan vezettem, de aggódtam Nguyet miatt, állandóan szemem előtt lebegett kékinges alakja, vállán a zsebkendős kötés. Elképzeltem, ahogy kis kosarával, fehér napkalapjával jön felém, gyönyörű arca úszott a holdfényben...

– Na, mesélj tovább! Másnap meglátogattad azt a női brigádot?

Még mindig ébren van a hallgatóság, pedig már hajnali három óra körül járt.

– Az éjszaka úgy siettem, hogy mire a frontoldali raktárnak átadtam a szállítmányt, már kivilágosodott. Nem tudtam időben visszatérni a sangle-erdőbe, ott, helyben kellett elrejtennem az autót, álcázni kellett, kiürítettem a benzintankot, majd ebédet készítettem magamnak. Odaveszett az egynapos szabadságom.

A következő éjszaka a szakaszparancsnokom újra engem bízott meg egy nyugati úti fuvarral. Ezúttal már alkalmam volt meglátogatni nővérem közlekedési ügynökségét, ami nem volt messze a víz alatti szakaszt karbantartó brigádtól. A brigád szállása gyönyörű helyen, a sangle-erdő közepén volt. A nők szállása mindig tiszta, takaros volt, külön étkezővel, klubbal. Érkezésemnek nemcsak Tinh nővérem örült, még a nagyszájú, beleváló nők is, akik ügyesen forgatták a szavakat... Nekem viszont nem volt különösebben kedvem cseverészni velük. Inkább Tinh nővéremet figyeltem: két napja abban a biztos hitben éltem, találkoztam azzal a lánnyal, akit ismeretlenül is kerestem, de nővéremet látva megingott meggyőződése, lehet, hogy a keresett Nguyet mégis az a lány volt, aki néhány hónapja elesett... Tinh bevezetett az étkező melletti klubba, és emelt hangon rám ripakodott:

– Miért nem tegnap jöttél? Nguyet csak egy nap szabadságot kapott, itt várt rád egész nap, majd visszament a megyei hivatalhoz.

Ránéztem, és kíváncsian kérdeztem:

– Minek ment ő oda?

– Politikai továbbképzésen kell részt vennie, mint új pártagnak.

Beszélgésünk közben belépett egy negyven körüli, erős testalkatú asszony, kezében bambuszrüggyekkel teli kosár.

– Te vagy Lam? Tinh öccse? Miért nem nálam jelentkezél?

Óriási tenyereivel vállaimat ropogtatta.

– Hja, szép szál legény vagy, te sofőr! Kérdezem én: ismered-e a bűneidet?

Tinh nővérem csak nevetett. Semmit sem értettem az egészszözl. Majd kiderült, hogy ő a brigád főszakácsa, „Nguyet-anyó”, nővérem jó barátnöje.

Néhány percig még szemrehányóan korholt: miért várakoztattam Nguyetet több évig, miért nem mondtam meg, hogy udvarolni akarok neki, miért nem kerestem...

És tovább mesélt:

– Most egy teherszállító autóval jött, egy katonasofőr hozta idáig, megsebesült, szerencsére nem volt komoly...

– Te még nem is ismered, ugye? – kérdezte hadarva, és odahúzott a falon díszelgő táblához, amit apró méretű fényképek alkottak. „Nguyet-anyó” nem bökött még

rá, mert szinte azonnal felismertem Nguyet néhány évvel azelőtt készülhetett fényképét. Úgy nézett ki, mint egy repülést próbálgató kis madár. Egy hegy tetején állt, vállán valami fűrógépfélével, tiszta, fekete szeme egyenesen tekintett a távolba. A fotó a békés időkre emlékeztetett, mikor lelkesen dolgoztak az építkezéseken. A hegy, amelyen Nguyet állt, a víz alatti útszakasz mellett tornyosuló hatalmas hegylánc egyik tagja volt. Mikor elkezdték a híd építését, a kőfejtő brigádokban zömében lányok dolgoztak, hónapokon keresztül, derekukra kötött biztonsági övvel fejtették a kékes kőtömböket. Két év alatt készült el a híd, kék színben pompázott, de néhány hónappal elkészülte után jöttek az amerikai bombázók, és lerombolták a kék színű álmot...

Aznap délután Tinh nővérem és Nguyet-anyó kísért a folyó partjáiig. Nguyet-anyó teátrálisan rázta felém óriási öklét:

– Sok tekintélyes káder udvarolt volna neki, de ő csak rád várt... Vigyázz, nehogy megint eltűnj a szemünk elől, mert disznókötő madzaggal kötözlek meg!

Toldozott-foldozott szakácstáskájába süllyesztettem egy gondosan leragasztott levelet. Még délben írtam Nguyet-nek. A folyó mentén sétáltam a Kékköves híd felé, nem mentem egyenesen a sangle-erdőbe rejtett kocsimhoz. A nyugati folyó vizét a kék hegylánc árnyéka sötétre színezte, a folyó partjain húzóód nádasokat bombatölcsérek csúfították.

Mintha egy hatalmas bárd szelte volna ketté a hidat. Az innenső három fesztáv teljesen leomlott, a kék kőtömbök szanaszét hevertek a folyóban, csak az épen maradt hídpillérek magasodtak a víz fölé, mint felkiáltójelek egy mondat végén... Dermedten álltam a folyóparton – a tönkretett híd bámultam, és kérdeztem magamtól: Hogyan lehet, hogy annyi évig itt élt Nguyet a pusztító bombázások közepette, tanúja lehetett saját keze munkája lerombolásának, és nem felejtett? A vékonyka leány lelkében szerelembe és életbe vetett megingathatatlan hite, reménye, az a kékesen csillogó láng, a kegyetlen bombák, süvítő tűzgolyók ellenére sohasem aludt el?

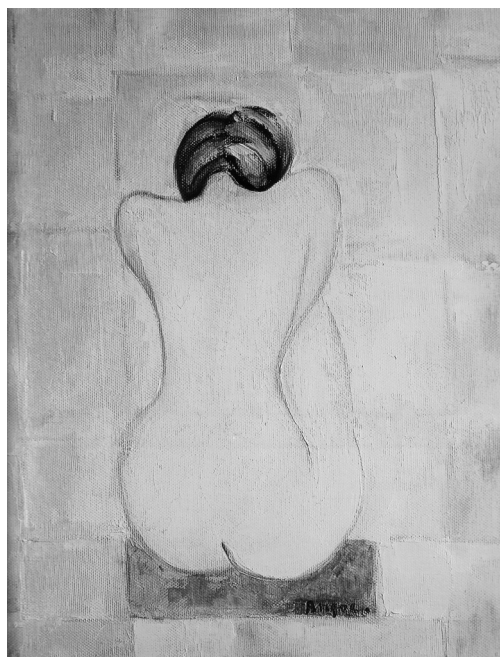
A mesélő váratlanul elhallgatott, mintha a keletkező némaságtól várná a választ. Társai sem kérdeztek, nem követelték a történet folytatását. Csendben maradtak. Már hajnalodott. A dzsungelben elhallgatott a csivitelő madárpár, lehetséges, hogy megtalálták egymást. A kunyhó nyugati erdő felőli oldalánál már világosodott. Felopakodott a hold az erdő lombjai alól. A holdfényben fürdő levelek ezüstösen csillogtak, a kunyhó teteje szinte világított.

A mesélő felnézett a fogyó holdra, visszafeküdt bajtársai közé. Majd így szólt:

– Gyerekek, aludjunk! Holnap is mennünk kell...

Giap Van Chung fordítása

Nguyen Minh Chau (1930–1989) prózaíró, a vietnami háború éveiben felnőtt és alkotott írógeneráció jeles képviselője, művei és egyénisége egyaránt nagy mértékben hatott a vietnami próza fejlődésére, valamint a vietnami irodalom megújulására. Az itt közölt novella a vietnami háborús irodalom sokat emlegetett írásainak egyike.

Bich Ngoc: Akt